

Franjevački identitet OFS-a – produblјivanje i živiljenje

Izlaganje na Nacionalnom kapitolu OFS-a u Samoboru 9. listopada 2021., uvod u rad u skupinama

Nacionalni kapitul OFS-a 2019. g. odredio je da tema 3. Kongresa Franjevačkoga svjetovnog reda i Franjevačke mladeži bude „Produblјivanje i živiljenje franjevačkog identiteta OFS-a i Frame“. Postavio je i cilj Kongresa: vidjeti u kakvom je stanju Nacionalno bratstvo OFS-a s obzirom na tu temu, s obzirom na poznavanje i živiljenje franjevačke dimenzije svog identiteta. Predviđeno je da Kongres bude prilika za dijeljenje iskustava o produblјivanju i živiljenju franjevačke duhovnosti u bratstvima OFS-a i Frame i u osobnom životu. To će se posebno ostvariti prvog dana Kongresa, 24. rujna 2022., na radnom susretu članova nacionalnih i područnih vijeća OFS-a i Frame.

Identitet OFS-a vidljiv je u *Pravilu OFS-a*. U njemu je vidljiva i franjevačka dimenzija identiteta. Članovi OFS-a su vjernici „koji se osjećaju pozvanima slijediti Krista stopama sv. Franje Asiškog“ (*Pravilo OFS*, 1; u daljnjem tekstu: *Pravilo*). Oni, zajedno s drugima u franjevačkoj duhovnoj obitelji, žele karizmu sv. Franje „učiniti nazočnom u životu i poslanju Crkve“ (isto). Oni se „obvezuju da će živjeti evanđelje poput sv. Franje“ (*Pravilo*, 2) u okolnostima svog svjetovnog staleža. Iz ovog proizlazi da se franjevački identitet OFS-a temelji na duhovnom iskustvu sv. Franje. Stoga je za živiljenje tog identiteta vrlo važno što bolje poznavati sv. Franju i njegovo iskustvo vjere i živiljenja evanđelja.

Članom OFS-a postaje se zavjetovanjem evanđeoskog života u bratstvu OFS-a. To je obveza koju se preuzima. Ona se ostvaruje živiljenjem po *Pravilu* koje je Crkva odobrila. Radi se o zauzetosti da se kršćanski poziv živi po primjeru sv. Franje.

Smatram da su temeljna obilježja franjevačkog identiteta OFS-a i Frame sljedeća:

1. Pokora – trajno nastojanje oko obraćenja
2. Evanđelje – *projekt života* za bratstvo i članove OFS-a
3. Živjeti evanđelje u bratstvu
4. Siromaštvo – pojednostavlјivanje materijalnih potreba
5. Svjedočenje evanđelja u društvu/svijetu
6. Djela milosrđa u bratstvu i izvan bratstva

1. Pokora – trajno nastojanje oko obraćenja

OFS je nastao kao pokornički red u Crkvi. To je njegovo obilježje, prisutno od početka, ponovno istaknuto stavljanjem *Prvog pisma sv. Franje vjernicima* za proslav obnavljenog *Pravila OFS-a* iz 1978. g. Franjo se poslije obraćenja smatrao „pokornikom iz Asiza“ i stvarno ušao u tadašnji crkveni status dobrovoljnih pokornika. Stoga bi se bratstva OFS-a trebala redovno okupljati na pokornička bogoslužja i pomirbena slavlja s ispovijedi, posebno u došašću i korizmi, potvrđujući tako ovo obilježje franjevačkog identiteta.

2. Evanđelje – *projekt života* za bratstvo i članove OFS-a

Sv. Franjo je vidio evanđelje kao izvor konkretnih uputa za svagdašnji život. Želio je riječi evanđelja primjenjivati doslovno. *Pravilo* traži od članova OFS-a da „nastoje često čitati evanđelje, prelazeći iz evanđelja u život i iz života u evanđelje“ (čl. 4). U *Obredniku OFS-a* govori se o „obećanju evanđeoskoga života ili zavjetovanju“. „Iz evanđelja u život“ znači ostvarivati evanđelje u vlastitom svagdašnjem životu. „Iz života u evanđelje“ znači gledati na životna pitanja u svjetlu evanđelja.

3. Živjeti evanđelje u bratstvu

Riječ „brat“ spominje se u spisima sv. Franje 232 puta. Franjevačko bratstvo nije organizacijski pojam nego životna zajednica. Bratstvo podrazumijeva jednakost svih članova i međusobno prihvaćanje. Ono se ne živi samo na susretima, nego i u svagdašnjem životu, u životnoj povezanosti članova OFS-a, u međusobnom pomaganju, posebno u izvanrednim okolnostima u kojima se članovi nađu. Treba ići prema tome da članovi bratstva osjećaju: mogu se osloniti na braću i sestre. Bratska povezanost očituje se osobito u brizi za stare, nemoćne i bolesne članove. Bratstvo se hrani molitvom i slavljem svete mise. Bratstvo je subjekt, nositelj svjedočenja evanđelja, nositelj nove evangelizacije.

4. Siromaštvo – pojednostavljivanje materijalnih potreba

Materijalno siromaštvo je općepoznato i prepoznatljivo obilježje franjevaštva. *Pravilo OFS-a* ima o materijalnom siromaštvo samo jednu, ali značajnu rečenicu: „Neka svjetovni franjevci traže ispravan odnos prema zemaljskim dobrima u odvajanju od njih i u njihovu korištenju pojednostavljujući vlastite materijalne potrebe“ (čl. 11). Mislim da se svjetovni franjevci trebaju preispitivati u svjetlu ovih riječi. Jedan je duhovni autor napisao: „Franjevačko siromaštvo ima u društvu više nego ikada vrijednost znaka i propovijedi bez riječi jer stavlja u pitanje pretjerano isticanje blagostanja.“ Materijalno siromaštvo ima dvije važne dimenzije: bratsku i socijalnu. Tko je siromašan, slobodniji je za bratski život i otvoreniji za pomoć koju mu nude braća i sestre. Nadalje tko je siromašan, socijalno je osjetljiv, spreman svoja dobra dijeliti s potrebitima. Možda još uvijek nismo dovoljno svjesni načela socijalnog nauka Crkve da „nitko nije ovlašten pridržati sebi za uporabu što nadilazi njegove potrebe, dok drugima nedostaje najpotrebnije“ (Pavao VI., *Populorum progressio*, 23).

5. Svjedočenje evanđelja u društvu/svijetu

Poznato je da je sv. Franjo u jednom času svog duhovnog puta morao razlučiti zove li ga Bog na kontemplativni život (za koji je imao sklonosti) ili na apostolski život (za koji je imao sposobnosti). Franjevački izvori izvješćuju da je u razlučivanju zadužio sv. Klaru i brata Silvestra da u molitvi traže od Boga odgovor na to pitanje. Oboje su mu odgovorili da ga Bog zove na apostolski život, na svjedočenje evanđelja *među ljudima*. (usp. A. Rotzetter – T. Matura, *Živjeti evanđelje s Franjom Asiškim*, Zagreb 1984., str. 36-37). On je prihvatio apostolski život, ali nije zanemario kontemplaciju; njegovo je svjedočenje uistinu proizlazilo iz kontemplacije.

I Franjevački svjetovni red je pozvan na svjedočenje evanđelja među ljudima, u društvu, u svijetu. Njegovi se članovi ne zatvaraju u sebe, ni u svoja bratstva, ni u svoje župne zajednice; ne bježe od svijeta ni od suvremenih pitanja i problema; nisu ravnodušni prema društvu i svijetu u kojem žive. Generalni ministar OFS-a Tibor Kauser je u intervjuu za *Veritas* hrabro rekao: „Ako smo zatvoreni, nismo svjetovni franjevci, ako nismo prisutni u našim župama, nismo svjetovni franjevci...“ (br. 9/2021., str. 22). Mislim da bratstva OFS-a trebaju biti iskrena i reći si kakvo je u njima stanje s obzirom na dužnost svjedočenja vjere, evanđelja pred drugima, u društvu, u javnosti. Kako se ta dužnost ostvaruje na osobnoj razini i na razini bratstva? Ima li u tom smislu zatvorenosti i pasivnosti u mjesnim bratstvima?

U *Obredniku OFS-a*, u tumačenju zavjetovanja, kaže se da ono uključuje „htjeti živjeti u svijetu i za svijet“, to jest ne biti ravnodušan prema svijetu (Prethodne napomene, 14 d). Prema apostolskoj pobudnici *Christifideles laici*, objavljenoj 1988. g., nakon Biskupske sinode o vjernicima laicima, među kriterijima za prosuđivanje crkvenosti vjerničkih društava su i sljedeća dva: 1) Dioništvo u apostolskoj svrsi Crkve i 2) Nastojanje oko prisutnosti u ljudskom društvu. Sudjelovanje u apostolskoj svrsi Crkve znači „da se od društava vjernika laika i od svakog napose traži misionarski polet kojim su oni sve više i više subjekti nove evangelizacije“ (*Christifideles laici*, 30). S obzirom na prisutnost u ljudskom društvu, zajednice vjernika laika „moraju postati žive rijeke dioništva i

uzajamnosti na izgradnji pravednijih i bratskih uvjeta u društvu“ (isto). Ako u jednom vjerničkom društvu ova dva kriterija nisu ostvarena, upitna je njegova crkvenost.

Bratstvo OFS-a je u tom kontekstu zajednica koja se otvara svim ljudima: „Osjećaj bratstva činit će ih spremnima izjednačavati se sa svim ljudima, osobito s najmanjima“ (*Pravilo*, 13). Članovi OFS-a „pozvani su sa svim ljudima dobre volje izgrađivati bratskiji i evanđeoskiji svijet da bi se ostvarilo kraljevstvo Božje“ (*Pravilo*, 14). Pozvani su također na „poštovanje prema drugim stvorenjima, živima i neživima koji 'nose pečat Svevišnjega' (1 Čel 80; PjSu 4)“ (*Pravilo*, 18). Pozvani su, konačno, biti „nositelji mira“ te donositelji „radosti i nade“ (*Pravilo*, 19). Svi ovi elementi svjedočenja – otvorenost svim ljudima, poštivanje stvorenja, nositelji mira, radosti i nade – ukorijenjeni su u franjevačkim počecima i treba ih smatrati dimenzijama franjevačkog identiteta OFS-a. U zadaći donošenja mira vidi se povezanost unutarnjega duhovnog stanja i svjedočenja. Sv. Franjo kaže: „Svjedočite mir koji nosite u sebi!“ Svo je franjevačko svjedočenje prije svega svjedočenje vlastitim životom, vlastitim primjerom.

6. Djela milosrđa u bratstvu i izvan bratstva

Djelima milosrđa iskazujemo ljubav prema potrebitima. U prvim pravilima OFS-a govori se o milosrdnim djelima prema članovima bratstva i prema ljudima izvan bratstva. Tako u *Pravilu i načinu života braće i sestara Reda od pokore* (Pravilo Nikole IV.) iz 1289. stoji: “Neka pak svatko dade denar obične monete rizničaru, koji neka skuplja takav novac i neka ga po savjetu ministara prikladno razdijeli među braćom i sestrama pritisnutima siromaštvom i osobito među bolesnima te onima za koje se razaznaje da nemaju sredstva za sprovedne počasti, i zatim među drugim siromasima“ (*Franjevački izvori*, str. 1987).

Franji je njegovo približavanje gubavcima bilo konačni poticaj na obraćenje. U tradiciji OFS-a, kao i u tradiciji Crkve, djela milosrđa pojedinih članova i cijelog bratstva, viđena su, uz post i molitvu, kao pokazatelji vjerodostojnosti obraćenja.

Ovih šest obilježja franjevačkog identiteta OFS-a temelje se na njegovu *Pravilu* i njegovoj povijesti i duhovnoj baštini te ih ni danas ne možemo mimoilaziti.

Pitanja za rad u skupini

- Produbljivanje: Koje obilježje treba detaljnije upoznati (osobno, u bratstvu)?
- Življenje: Koje se obilježje živi (osobno, u bratstvu)?
 - Koje se obilježje manje živi (osobno, u bratstvu)?
 - Koje se obilježje ne živi (osobno, u bratstvu)?

Fra Zvonimir Brusač, TOR
nacionalni duhovni asistent OFS-a